

Posudek diplomní práce

Katedra kulturologie

FFUK

Název práce: **Komplex a jeho vztah k motivační stránce osobnosti.**

Jméno diplomanta: **Martin Opatrný**

Vedoucí práce: **Prof. PhDr. Vladimír Borecký, CSc.**

Oponent: **PhDr. Václav Soukup, CSc.**

Diplomant si vytkl za cíl posoudit vzájemné vztahy problematiky psychických komplexů a motivace. Práce má výlučně teoretické zaměření. Komparativní záběr práce vykazuje relativně značnou šíři. Výběr tématu je možno pokládat za originální, nakoľik nejsou známy práce, které by se zaměřovaly k podobně položené problematice.

Jako základní hypotézu své teoretické úvahy si diplomant vytkl ověřit poněkud nejasný předpoklad, že komplex může fungovat jako pozitivní motivační popud lidského chování. Nepostavil si k tomuto předpokladu jeho negaci, jejíž výskyt v odborné literatuře by dokumentoval, a tím by zdůvodnil potřebu ho vyvrátit.

První část je věnována problematice psychologie komplexu, která je pojata ve velkém rozsahu. Po etymologických úvahách a zmínkách o používání termínu komplex a jeho derivátů v nejrůznějších vědních oborech se práce soustředí na použití tohoto pojmu v psychologii od G.E. Millera a Th. Zieheny až k jeho zakotvení v hlubinné psychologii C.G. Junga, odkud byla přijata S.Freudem a A. Adlerem. Dále se zaměřuje na kulturní kompexy v díle Gastona Bachelarda, dotýká se motivační funkce komplexu a rozbor uzavírá zmínkou o pojetí komplexu v sociální a kulturní antropologii. Ačkoliv na s. 20 mluví o antropologické

dimenzi komplexu, chápané formou duchů a démonu, ve vlastní kapitole o kulturních komplexech se této tematice vyhýbá.

V druhé části je přistoupeno k přiblížení problematiky motivace. Je vedeno přes obecnou charakteristiku, faktory a principy motivace až k rozlišení vědomé a nevědomé motivace. Dotýká se historie koncepcí motivace v psychologické literatuře od antiky do 19. století s důrazem na motivační koncepce století 20. Není zde zdůřžněno, že právě v nevědomé motivaci se stýká problematika motivace s problematikou komplexů v pojetí hlubinné psychologie.

Zatímco u komplexů se autor opírá o přímou, byť překladovou literaturu (Jung, Freud, Adler, Bachelard), úvahy o motivaci se opírají o sekundární, zprostředkovanou literaturu (Nakonečný, Homola, Madsen)

Ve třetí části se autor vrací ke své výchozí hypotéze, že „komplex může být v některých případech velmi pozitivním motivačním popudem lidského chování“ a to zejména u vědomé motivace ovládané vůlí. Soustředí se pak k výkladu psychologie motivace Paula Diela, který nepoužívá explicitně termínu komplex, ale jeho práci s mytematy je možno zahrnout do oblasti komplexů. Seznamuje zde zprostředkovaně se třemi úrovněmi Dielovy teorie: s neurotizací, banalizací a bojem s banalizací. Není však jasněji formulován ústřední problém propojení motivace s psychickými komplexy jako pokus o řešení vztahu mezi motivací a komplexem. Závěrečná úvaha o podílu vůle v převedení motivační síly komplexu do vědomého jednání je příliš náznaková a opírá se o mechanistické metafory.

V závěru se autor pokouší relativně nepřevědčivými argumenty obhájit výše zmíněnou hypotézu.

Po obsahové stránce je možno práci hodnotit jako mimořádně zajímavou a náročnou. S náročností se však autorovi často nepodařilo vyrovnat. Metodologický přístup je značně nevyhraněný. Autor přistupuje k problematice eklekticky bez zásadnějšího východiska, takže pak dochází k nepřiměřenému směšování humanistických a scientistických stanovisek i stanovisek oborových (psychologie, antropologie, sociologie, kulturologie).

Po formální stránce je práce psána čtivým, živým stylem, bez gramatických chyb. Odkazy na literaturu v textu i seznam literatury respektují mezinárodní normy. U odkazů na A. Adlera není respektováno pořadí podle vnočení. U uvádění překladatelů chybí zmínka, že se jedná o překladatele, takže uváděná jména mohou působit zmatečně. Seznam literatury není

příliš bohatý. Obsahuje 47 odkazů, z toho 6 v angličtině, ostatní tvoří původní a překladová literatura v češtině.

V textu jsme narazili na řadu závažných chyb, které doporučujeme dodatečně opravit:

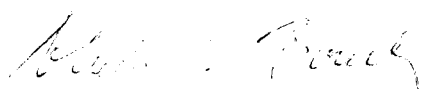
- 1) Na s. 11 a 15 je uvedeno chybně jméno Eugena Bleulera jako Breuer, což je zvláště nevhodné vzhledem k možné záměně s jménem Josepha Breuera na s. 22 a následujících.
 - 2) Na s. 12 je odkaz (Nakonečný, 1995), ačkoliv v literatuře jsou uvedeny u Nakonečného jenom díla s datací 1973, 1996 a 1997.
 - 3) Na s. 14 je odkaz na (Kondáš, 1984), který není uveden v literatuře.
 - 4) Na s. 17 není k jménu P.Šlechty zmíněn žádný odkaz.
 - 5) Opakovaný odkaz na (Svoboda, 1999, s.115) na s. 18 by měl být uveden formou (ibidem).
 - 6) Podobně druhý odkaz na (Široký, 2001, s.429) na s. 20.
 - 7) Na s. 21 a 27 chybí odkaz na D.O. Hebbu, který není ani v literatuře.
 - 8) Na s. 22 chybí odkaz na G. S. Halla a G. Lindzeye, který též chybí v literatuře.
 - 9) Na s. 26 chybí odkaz na Storra (1996).
 - 10) S. 30-31: Kdo je Č. Pelikán? Odkaz na Bachelardův „Plamen svíce“, 1971, s. 157 je chybný. Kniha je bez doslovu a má jen 86 stran. K „Psychoanalýze ohně“ (1994) napsal doslov Jiří Pechar.
 - 11) S. 31: Citát v uvozovkách z (Bachelard, 1994, s. 14) je nepřesný.
 - 12) S. 36: Ankermann má být s dvěma n.
 - 13) S. 35-37: Odkaz na (Soukup, 2000, s.50): Soukup zde nemluví o kulturním komplexu, ale kontextu. V souvislosti s komplexem zdůrazňován vztah prvku k celku (komplexu). Bylo doporučováno nahlédnout do Soukupa (2003), kde je kulturní komplex definován jako „soubor vzájemně spjatých a integrovaných kulturních elementů funkčně seskupených kolem určitého kulturního prvku“.
- aj.

K obhajobě navrhuje diplomantovi zodpovědět následující otázky :

- 1) Pokuste se určit sekvenci v použití termínu komplex u Junga, Freuda, Adlera, popřípadě Bachelarda aj. myslitelů.
- 2) Vysvětlíte antropologické použití termínu komplex (Kroeber, Benedictová aj.).

Vcelku je na práci možno pozitivně hodnotit volbu neotřelého a neprozkoumaného tématu. To samo o sobě navozuje těžkosti se zpracováním a řešením nastolených problémů. Práci přes veškeré nedostatky představuje upřímnou snahu o zmapování a popis problematiky a doporučujeme ji k obhajobě.

V Praze, 15.5.2007

Prof. PhDr. Vladimír Borecký, CSc.